

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2025. év június hó 3. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t :

A csalás bűntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társa ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 23.B.31/2023/70. számú ítéletét Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában megváltoztatja.

Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott pénzbüntetésre ítéletét mellőzi.

Terhelt1	I.r.	vádlottat	terhelő	bűnügyi	költség	összegét
340.648 (háromszáznegyvenezer-hatszáznegyvennyolc) forintba helyesbíti.						

A bevezető részben a 2024. április 26. és június 12. napján tartott tárgyalásra utalást mellőzi.

Terhelt1 I.r. vádlott érvénytelen személyazonosító okmánya számának feltüntetését mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott tekintetében helyben hagyja.

A másodfokú eljárás során felmerült 53.000 (ötvenháromezer) forint bűnügyi költségből Terhelt1 I.r. vádlott 36.200 (harminchatezer-kettőszáz) forintot, Terhelt2 II.r. vádlott 16.800 (tizenhatezer-nyolcszáz) forintot köteles az államnak megfizetni.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2024. október 25. napján kihirdetett 23.B.31/2023/70. számú ítéletével Terhelt1 I.r. vádlottat bűnösnek mondta ki:

- a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében és
- a Btk. 345. §-ába ütköző, folytatólagosan és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében.

[2] Ezért halmazati büntetésül 6 év szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg és megállapította, hogy legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.500 forintban állapította meg és rendelkezett az így kiszabott 450.000 forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre való átváltoztatásáról.

[3] Terhelt2 II.r. vádlottat bűnösnek mondta ki:

- a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérletében és
- a Btk. 345. §-ába ütköző, folytatólagosan és társtettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében.

[4] Ezért halmazati büntetésül 6 év szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg és megállapította, hogy legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.500 forintban állapította meg és rendelkezett az így kiszabott 450.000 forint pénzbüntetés meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre való átváltoztatásáról.

[5] Az összesített bűneljegyzék 1-3. sorszáma alatt szereplő okiratok lefoglalását megszüntette és azok iratok közti kezelését rendelte el, továbbá kötelezte az I.r. vádlottat, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költségből 337.381 forintot, valamint a II.r. vádlott, hogy 723.772 forintot fizessen meg az államnak.

[6] A törvényszék ítéletének kihirdetését követően az I.r. vádlott és védője, valamint a II.r. vádlott felmentés céljából, a II.r. vádlott védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés végett jelentett be fellebbezést.

[7] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.831/2024/5. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. Utalt arra, hogy a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján a felülbírálat mindkét vádlott esetében teljeskörű.

[8] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta és ügyfelderítési kötelezettségének is eleget tett. Az általa megállapított tényállás megalapozott, mentes a

Be. 592. § (2) bekezdésében felsorolt hibáktól, így a másodfokú eljárásban is irányadó.

[9] Érvelése szerint a törvényszék indokolási kötelezettségét megfelelően teljesítette, melynek során logikus indokát adta annak, hogy a vádlottak egymás védekezését is cáfoló tagadásával szemben miért az ítélete indokolásában felsorolt tanúvallomásokra és szakértői véleményekre alapította tényállását. Indokolásában meggyőzően mutatta be, hogy a vádlottak védekezését melyik részében és milyen bizonyíték cáfolta meg, továbbá azt is helytálló érveléssel vezette le, hogy a váltó miért nem lehetett alkalmatlan eszköz.

[10] A fellebbviteli főügyészség szerint az elsőfokú bíróság helyes okfejtéssel indokolta meg a vádlottak szándékegységét, melynek során egymás tevékenységéről tudva valósították meg megtévesztő, tévedésbe ejtő magatartásukat. A törvényszék bizonyítékértékelő tevékenységét törvényesnek, észszerűnek és logikai hibáktól mentesnek értékelte, ezért eltérő tényállás megállapítására nem látott lehetőséget, így a vádlottak és védők felmentésre irányuló fellebbezése nem vezethet eredményre.

[11] Megítélése szerint az elsőfokú bíróság akkor is helyesen járt el, amikor a további bizonyítási indítványoknak nem adott helyt. A vádhatóság szerint a megállapított tényállásból okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére és a cselekmények jogi minősítése is törvényes.

[12] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a büntetéskiszabási körülményeket maradéktalanul feltárta és a súlyuknak megfelelően értékelte, amikor mindkét vádlottat börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte, amelynek mértéke megfelel a fokozatosság, a tettarányosság és a belső arányosság követelményének is, egyik vádlott esetében sem eltúlzott, így annak lényeges mérséklése nem lehet indokolt. Kérte pontosítani az elsőfokú ítéletnek a vádlottak büntetett előéletére utalását, mert ez a megállapítás kizárólag a II.r. vádlottra helytálló, míg az I.r. vádlottra azzal a megkötéssel, hogy vele szemben a jelen ügy tárgyát képező cselekményekkel részben egyidőben elkövetett, hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése miatt indult büntetőeljárás. A fellebbviteli főügyészség egyetértett a közügyektől eltiltásra ítélettel, valamint a mellékbüntetés tartamával is. Szintén törvényesnek találta a vádlottak pénzbüntetésre ítéletét is, mert a cselekményt haszonszerzési céllal követték el és csekélyebb összegű rendszeres jövedelemmel rendelkeznek. A pénzbüntetés napi tételeinek számát és az egynapi tétel összegét is helytállónak értékelte.

[13] A bűnügyi költség megfizetésére kötelezéssel kapcsolatban kifejtette, hogy a törvényszék tévedett, amikor a hamis váltó vizsgálatával kapcsolatos szakértői díj viselését fele-fele arányban megosztotta a vádlottak között, mert ez a költség nem bontható fel vádlottanként, annak megfizetésére egyetemlegesen kellett volna őket kötelezni. Észrevételezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság tanú megjelenésével összefüggésben felmerült útiköltséget mindkét vádlottra külön-külön ráterhelte, azaz kétszeresen számolta el, amely bűnügyi költség szintén nem osztható fel a vádlottak között, ezért a vádlottakat annak megfizetésére ugyancsak egyetemlegesen kell kötelezni.

[14] Mindezek alapján a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség indítványozta, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítéletet akként változtassa meg, hogy a hivatkozott szakértői díj és tanú útiköltség összegéből adódott bűnügyi költség – 181.412 forint – megfizetésére a vádlottakat egyetemlegesen kötelezze és az indokolás részt a fentebb már hivatkozott okból pontosítsa, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

[15] Az I.r. vádlott védője a fellebbezés írásban benyújtott indokolásában a bejelentett fellebbezést fenntartotta és kijelentette, hogy a váltó határozza meg az ügy és a vádlotti magatartás megítélésének a lényegét. Hangsúlyozta, hogy védence előadásából az tűnik ki, hogy tudomása szerint a váltó valódi volt, még a szakértővel szembenálló véleményét is megfogalmazta a váltó valódiságának igazolására. Utalt arra is, hogy a tanúk szerint szakavatatlan szem nem is észlelhette, hogy a váltó problémás lenne.

[16] Álláspontja szerint védence valamennyi tényállási magatartása azt tükrözi, hogy nem tudott a váltó hamis voltáról, hiszen nemcsak többször próbálták beváltani, hanem még kártérítési igényt is előterjesztettek. Meglátása szerint életszerűtlen, hogy ha valaki tisztában van azzal, hogy az általa felhasználni kívánt váltó hamis és elküldik a bankból, akkor ahelyett, hogy örülne a feljelentés hiányának, még tovább próbálkozik és kártérítési igényt is érvényesít. Kérte figyelembe venni, hogy a csalás bűncselekmény kizárólag egyenes szándékkal követhető el, ezért ha az elkövető tudata nem fogta át, hogy a váltó hamis, akkor más tévedésbe ejtése sem állhatott szándékában. Hangsúlyozta, hogy az I.r. vádlott a mai napig úgy gondolja, hogy a váltó eredeti, így hiányzik a tévedésbe ejtő magatartásának szándékos eleme. A védőbeszédében foglaltakra visszautalva hivatkozott az alkalmatlan eszköz kérdésére is, amelynek megállapítása esetén a büntetés korlátlanul enyhíthető vagy mellőzhető lenne.

[17] Mindezek alapján indítványozta az elsőfokú ítélet megváltoztatását és védence felmentését az ellene emelt vádak alól, mert az I.r. vádlott hitt a váltó valódiságában és abban, hogy annak beváltásával jó célt szolgál, nem állt szándékában sem a tévedésbe ejtés, sem a károkozás. Amennyiben az ítéltábla nem értene egyet érveivel és az I.r. vádlott bűnösségét állapítaná meg, arra az estre az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés enyhítését kérte.

[18] A II.r. vádlott védője a fellebbezés írásban benyújtott indokolásában a fellebbezés okaként elsődlegesen a védenca terhére rótt bűncselekmények és a társtettesi elkövetés törvényi tényállási elemei megvalósulásának hiányát, másodlagosan az elsőfokú ítélet megalapozatlanságát és iratellenességét jelölte meg. Ez utóbbi fellebbezési okkal kapcsolatban kifejtette, hogy nem áll rendelkezésre olyan bizonyíték, amelyből kétséget kizáróan az következne, hogy a II.r. vádlott tudata átfogta, hogy az I.r. vádlott vagy bármely más személy megkísérelte tévedésbe ejteni a egyéb érdekelt⁷ot, illetve, hogy a váltó hamis volt.

[19] A Be. 7. § (4) bekezdésében foglaltakra utalva – amely szerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére – előadta, hogy védenca az eljárás során következetesen állította, hogy szívésséget tett barátjának a bankszámla nyitással, így a tudata nem terjedt ki arra, hogy a számlát bárki jogellenes tevékenységhez akarja felhasználni, de arra sem, hogy a váltó hamis és azzal jogosulatlan kifizetést akarnak eszközölni. Álláspontja szerint nincs olyan adat, amelyből kétséget kizáróan azt a következtetést lehetne levonni, hogy az I.r. és II.r. vádlott együtt elhatározta, hogy a tudottan hamis váltó felhasználásával a hitelintézetet tévedésbe ejtik. Meggyőződése szerint a bizonyítási eljárás nem terjedt ki olyan bizonyítékra, amelyből megalapozott következtetést lehetett volna levonni a csalási szándékra és a társtettesi elkövetésre, ezért a II.r. vádlottat fel kellett volna menteni az ellene emelt vádak alól.

[20] Ismételten hangsúlyozta, hogy védenchéhez nem köthetők olyan cselekmények, amelyek a csalás tényállási elemeit valósíthatják meg, ezzel kapcsolatban utalt a levélfeladásokra is, amelyekhez a II.r. vádlott saját vallomása szerint nincs köze. A védelem szerint az egyetlen cselekvőség, amely kétségtelenül védenca személyéhez köthető, az a számlanyitás, azonban ennek bűncselekmény elkövetésével ellentétes okát következetesen állította. Meglátása szerint védenca bűnösségét a tanúk vallomásai sem tudták alátámasztani, amely állításának megerősítése végett utalt tanú³ és tanú⁴ tanúvallomására.

[21] A fellebbezés indokolása felsorolta a védelem által iratellenesnek tartott ténymegállapításokat, így elsőként az elsőfokú ítélet 5. oldalának harmadik bekezdését rögzítette. Érvelése szerint a számlanyitás ténye nem bizonyítja a vádbeli cselekmény megvalósítását és a csalási szándékot. Második iratellenes megállapításként az elsőfokú ítélet 5. oldalának negyedik bekezdését idézte, majd kifejtette, hogy a teljeskörű meghatalmazás ténye nem bizonyítja, hogy védenca szándékegységben cselekedett az I.r. vádlottal, de a csalás további tényállási elemeinek bizonyítására sem alkalmas. Harmadik iratellenes elsőbírói megállapításnak az elsőfokú ítélet 6. oldalának második bekezdését jelölte meg, mert indokolása szerint nem bizonyított, hogy a postai küldeményt védenca adta fel, továbbá az sem, hogy bármely módon közreműködött a dokumentumok feladásában. Negyedik iratellenes ténymegállapításként az elsőfokú ítélet 6. oldalának harmadik bekezdését idézte azzal a megjegyzéssel, hogy a rögzített cselekmény nem képezte a vád tárgyát és a vádbeli cselekmény bizonyítására nem alkalmas. Ötödik iratellenes megállapításként az elsőfokú ítélet 6. oldala hatodik bekezdésének első három sorát határozta meg, amellyel kapcsolatban szintén a II.r. vádlott cselekvősége bizonyítottságának hiányát kifogásolta. Végezetül hatodik iratellenes ténymegállapításként az elsőfokú ítélet 6. oldalának utolsó előtti bekezdését idézte és ugyancsak arra hívta fel a figyelmet, hogy nem bizonyított, hogy a II.r. vádlott adta postára a tényállásban feltüntetett okiratot.

[22] A védelem megismételte, hogy a baráti gesztusként történt számlanyitásra hivatkozásnak ellentmondó adat nem áll rendelkezésre, továbbá kiemelte, hogy a család bűncselekmény megvalósulása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy védence 2019. április 10. napján megjelent-e az egyéb érdekelt⁶. kerületszáml bankfiókjában váltóval kapcsolatos ügyintézés végett. Zárásként megjegyezte, hogy az elsőfokú ítéletből nem olvasható ki egyértelmű megállapítás védence tudattartalmára vonatkozólag, ennek hiányában viszont a társtettesi elkövetés sem állapítható meg.

[23] Mindezek alapján elsődleges indítványa arra irányult, hogy az ítéltábla a Be. 604. § (1) bekezdés c) pont cb) alpontja alapján a Be. 609. § (1) bekezdés és (2) bekezdés d) pontjában meghatározott ok miatt a törvényszék ítéletét helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra, mert a bűnösség megállapítása tekintetében az indokolási kötelezettségének nem tett eleget. Másodlagosan indítványozta, hogy az ítéltábla a

Be. 593. § (1) bekezdés b) pontjának és a Be. 593. § (2) bekezdésének alkalmazásával eltérő tényállást állapítson meg és az elsőfokú ítéletet a Be. 606. § (2) bekezdése alapján akként változtassa meg, hogy a II.r. vádlottat elsősorban bűncselekmény, másodsorban bizonyítottság hiányában mentse fel az ellene emelt vádak alól. Harmadlagosan a védencével szemben kiszabott büntetés enyhítését kérte.

[24] A nyilvános ülésen a védők fenntartották az írásban kifejtett indokaikat, a II.r. vádlott védője védence személyi körülményeire tekintettel méltányos döntés meghozatalát kérte.

[25] A fellebbviteli főügyésztség képviselője tartalmilag megismételte az átiratban kifejtett érveit és indítványait.

[26] A nyilvános ülésen megjelent II.r. vádlott a személyi körülményeiről elmondta, hogy 25.000 forint önkormányzati segélyből és a fia anyagi támogatásából él. Az utolsó szó jogán részletesen kitért a gyermekkori sérelmeire, édesanyja halálára, fiatalságára, külföldön élő fiaira, az I.r. vádlott megismerésére és kijelentette, hogy nem követett el törvénybe ütköző cselekményt.

[27] A vádlottak és védőik fellebbezése – a pénzbüntetésre ítélek mellőzésére tekintettel – kizárólag a II.r. vádlott védőjének enyhítést célzó részében alapos.

[28] A Fővárosi Ítéltábla a perorvoslatok alapján eljárva a Be. 590. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a Fővárosi Törvényszék ítéletét, továbbá az azt megelőző eljárást

mindkét vádlott vonatkozásában teljes terjedelmében felülbírálta, melynek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta.

[29] Az elsőfokú bíróság a bizonyítást teljeskörűen lefolytatta, a vádlottakat, továbbá az elsőfokú ítéletben hiánytalanul és pontosan megjelölt tanúkat kihallgatta. A tárgyaláson a szakvéleményeket, valamint a releváns okirati bizonyítékokat felolvasással és ismertetéssel a bizonyítás anyagává tette. A vád tárgyát képező valamennyi lényeges tényre az elbíráláshoz szükséges körben és mélységben felvette a bizonyítást, majd a tényállás-megállapítási kötelezettségének is eleget tett.

[30] A védelmi fellebbezések indokai felmentésre, illetve eltérő tényállás megállapítására irányultak. Az általuk megfogalmazott kifogások és a fellebbezések írásbeli indokolásában írtak miatt az ítéltábla szükségesnek tartja több eljárásjogi fogalom tisztázását.

[31] A Kúria Büntető Kollégiumának Joggyakorlat-elemző csoportja által a bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának elemzéséről elkészített 2012.EI.II.E.1/6. számú Összefoglaló vélemény szerint a megalapozottság ismérve, hogy a tényállás az elbírálás szempontjából lényeges tény vonatkozásában valósághű legyen, valamennyi lényeges tényre kiterjedő bizonyításfelvétel eredményeként minden olyan lényeges tényt tartalmazzon, aminek következménye a bíróság rendelkezése, ennél fogva felderített, iratszerű, hiánytalan és okszerű. Az indokolási kötelezettség elmulasztásaként értékelendő ezért, ha a ténybeli következtetésről nem ad számot a bíróság, mert nem tartalmazza az indokolás, hogy miért is kell helyesnek elfogadni a következtetés eredményét, ilyenkor ugyanis a ténymegállapító és döntési tevékenység ellenőrizhetetlen, tehát az ítélet felülbírálnakatlan.

[32] Az összefoglaló vélemény hangsúlyozta, hogy nem megalapozatlanság, vagyis nem a bíróság ténymegállapító tevékenységének hibája, ha a lényeges tényre vonatkozó ténymegállapítás hiánya a bíróság bizonyíték mérlegelésének eredménye, azonban az már a ténymegállapító tevékenység hibája, ha lényeges tényre nincs ténymegállapítás, pedig a bizonyítás felvétele megtörtént, illetve a rá vonatkozó bizonyításfelvétel meg sem történt, ezek a megalapozatlanság esetei.

[33] A megalapozatlanság körében a Kúria elsőként a felderítetlenségre mutatott rá, amely büntetőjogi fogalom alatt a tényállást megalapozó bizonyítási folyamat fogyatékoságát kell érteni, amikor valamely jogilag releváns tényre nem folyt le bizonyítás, vagy nem teljeskörűen folyt le, így például egy tanút sem hallgattak ki, vagy nem az összes, az adott tény tisztázásához szükséges tanút hallgatták ki. A felderítetlenség fogalmába tartozik az az eset is, amikor formálisan történik bizonyításfelvétel, azonban releváns kérdések tisztázatlanok maradnak, például elmarad a szembesítés az ellentétes vallomást tevő tanúk közt. Végezetül felderítetlenségnek minősül az is, ha egy releváns bizonyítékforrás hiteltérdemlőségének megállapításakor követ el logikai hibát a bíróság, például olyan szakvéleményt tekint hiteltérdemlőnek, amely nyilvánvaló számítási hibát tartalmaz.

[34] A Kúria összefoglaló véleménye azt is megállapította, hogy a hiányos vagy hiányzó tényállás lehet a felderítetlenség következménye, de lehet attól független is. Ebben az esetben a büntető anyagi jog szempontjából releváns tények hiányoznak a megállapított tényállásból, vagy nincs tényállás megállapítva.

[35] Az iratellenesség akkor áll fenn, ha az iratok olyan egyértelmű, valamely tény fennállását vagy fenn nem állását perdöntő módon igazoló bizonyítékot tartalmaznak, amelyet a bíróság nem vett figyelembe a tényállás megállapításakor. Az összefoglaló vélemény kiemelte, hogy nem erről az esetről van szó, amikor mérlegelés kérdése egy adott tény megállapítása és a bíróság mérlegelése következtében nem alapozott ténymegállapítást az iratokban található bizonyítéokra. Amennyiben a mérlegelés okszerű volt, nem iratellenes a tényállás. Amennyiben nem volt az, vagy elmaradt, úgy az indokolási kötelezettség hiányossága állapítható meg.

[36] A megalapozatlanság utolsó eseteként a Kúria kifejtette, hogy a tényből-tényre következtetés hibája akkor valósul meg, ha a közvetett bizonyítás nem megfelelő, ezért nem ide tartozik a hiteltérdemlőség megítélése során elkövetett nyilvánvaló logikai hiba, továbbá az okszerű mérlegelés szabályainak megsértése, vagyis a jogalkotó ebben az esetben a közvetett bizonyítástól megkövetelt „zárt logikai láncolat” hiányát szankcionálja. A tényből-tényre következtetés hibája leggyakrabban a tényállás indokolásából derül ki, azonban a Kúria azt is hangsúlyozta, hogy megkülönböztetendő az indokolás hiányosságától, ugyanis előbbi esetben nem arról van szó, hogy nem ad számot a bíróság a tények megállapításának folyamatáról, hanem arról, hogy az általa megállapított tényekből nem következik kizárólag az a tényállás, amely az ítéletben szerepel.

[37] Az összefoglaló vélemény szerint mindezekre tekintettel az indokolási kötelezettség megsértése kizárólag a hivatkozott eseteken kívüli problémákat jelentheti, így egyrészt abban az esetben állapítható meg, ha a bíróság nem ad meggyőzően számot arról, hogy miért fogadott el egyes bizonyítékokat hiteltérdemlőnek, másokat pedig miért nem, másrészt akkor, ha az indokolásból nem ellenőrizhető az összességében történő mérlegelés okszerűsége és teljessége.

[38] Mindezen szempontokra figyelemmel az ítéltábla a felülbírálat során arra az álláspontra jutott, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás nem szenved hiányosságban és a törvényszék a tényállás-megállapítási kötelezettsége keretében a vádat is kimerítette. Az iratellenesség sem állapítható meg, mert az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításakor minden esetben a tartalmukkal egyezően vette figyelembe az iratokat, továbbá a tényből-tényre következtetés hibája sem valósult meg, mert az általa megállapított tényekből kizárólag az ítéletében rögzített tényállás következik.

[39] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozott és mentes a Be. 592. § (1) és (2) bekezdésében foglalt hiányosságoktól, ezért a másodfokú bíróság a felülbírálatot az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatával folytathatta, ugyanis a Kúria következetes ítélkezési gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség teljesítése csak a megalapozott vagy megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható (EBH 2018. B.8., EBH 2019. B.9. és BH 2019. 220.).

[40] Az elsőfokú bíróság a beszerzett bizonyítékokat a Be. 167. § (4) bekezdésének megfelelően önmagukban és egymással összevetve, összességükben is értékelte, majd a Be. 561. § (3) bekezdés d) pontjában meghatározott „rövid indokolás” törvényi követelményét jóval meghaladó terjedelemben, minden részletre kiterjedően, nagyfokú alaposággal megindokolta, hogy melyik bizonyítékot miért fogadta el és a vádlottak tagadó, illetve egymást terhelő vallomásával szemben milyen bizonyítékokra alapította ítéleti tényállását.

[41] A mérlegelési tevékenységről és annak eredményéről a büntetőügy fő- és részletkérdései vonatkozásában is számot adott, indokolási kötelezettségének maximálisan eleget tett. Indokolásában tetten érhető a vád tárgyává tett cselekvőségek szerinti konkretizáltság, a fellebbezéssel érintett vádlottakra lebontott egyéniesítettség, valamint a bűnösségüket alátámasztó bizonyítékok és az azokból levont következtetéseihez vezető gondolatmenet is.

[42] A törvényszék mindenben helytálló és a logika szabályainak megfelelő indokokkal támasztotta alá a vádlottak egymáshoz fűződő kapcsolatait, cselekvőségüket és az azokból levont végkövetkeztetéseit, melynek során alappal tulajdonított kiemelt jelentőséget az objektív adatoknak és a kívülálló tanúk vallomásainak. Az elsőfokú bíróság irathűen rögzítette a vádlottak és a tanúk vallomásait, a szakvélemények és az okiratok tartalmi elemeit.

[43] Racionális érvekkel vetette el a vádlottak védekezéseit és tartotta aggályosnak tanú3 és tanú6 tanúvallomását, majd kifogástalan érveléssel és a logika szabályai szerint illesztette egymásba az eljárás során beszerzett bizonyítékokat, amelyek kivétel nélkül az I.r. és II.r. vádlott bűnösségének irányába mutattak.

[44] A bűnös szándékot alátámasztó bizonyítékokat lelkiismeretes, a legapróbb részleteket is érintő indokolással elemezte, melynek keretében nyomon követhető módon és minden tekintetben helytállóan vezette le a bizonyítékok megingathatatlan zárt logikai láncolatát.

[45] Az elsőfokú bíróság az inkriminált váltó és a tényállásban megjelölt egyéb okiratok alaki és tartalmi elemeinek vizsgálatát, valamint a kihallgatott tanúk vallomásai hiteltérdemlőségének elemzését is elvégezte, továbbá az általuk előadottak egyéb adatokkal,

bizonyítékokkal való összevetését sem mellőzte, amely ugyancsak az indokolása teljességét tükrözi.

[46] Az igazságügyi adó-, és járulék, könyv- pénzüpiaci, biztosítási és tőkepiaci szakértő megállapításai és az egyéb ügyadatok alapján példaértékű alapossággal mutatta be, hogy a vádlottak által felhasznált idegen váltó – a keltezésekor hatályban volt a váltójogi szabályok szövegének közzétételéről szóló 1/1965. (I. 24.) IM rendelet, illetve a benyújtásakor hatályos a váltójogi szabályokról szóló 2017. évi CLXXXV. törvény rendelkezéseire tekintettel – sem az alaki, sem a tartalmi követelményeknek nem felelt meg. Indokolása e tárgykörben is teljes, kiegészítése nem szorul.

[47] A fellebbezések indokolásában leírt kifogásokra az elsőfokú ítéletben megtalálhatók a törvényszék határozott és helytálló válaszai. Önmagában az a körülmény, hogy a vádlottak és védőik nem fogadják el az elsőfokú bíróságnak az ítéltábla által is helyesnek tartott okfejtését, indokait, illetve mérlegelését, még nem kötelezi a másodfokú bíróságot arra, hogy részletesen megismételje az elsőfokú bíróság érvrendszerét, vagy annak egy-egy elemét.

[48] A védelemnek a bizonyítékokból levont törvényszéki következtetésekkel szemben megfogalmazott ellenvéleményei az elsőfokú bíróság helytálló mérlegelési tevékenységét támadták, amelyek a Be. 593. § (2) bekezdésében szabályozott bizonyítékok felülmérlegelésének törvényi tilalma folytán nem vezethettek eredményre.

[49] A törvényszék által lefolytatott bizonyítási eljárás során a bizonyítékokból nyert adatok egyértelműen beilleszthetők voltak a bizonyítékok zárt logikai láncolatába, amelynek zártsága a másodfokú bíróság megítélése szerint is feltörhetetlen. A következtetés logikai zártsága azt jelenti, hogy egyedül a bizonyítandó tényre következtetést biztosítja, és nincs olyan további tény vagy körülmény sem, ami mindezt cáfolná vagy kétségessé tenné, továbbá kizárja, vagy cáfolja a nem a bizonyítandó tényre, vagy attól eltérő, azzal ellentétes következtetés lehetőségét (BH 2021. 35. [64] bekezdés). Jelen esetben a bizonyítékok zártláncúsága az elsőfokú bíróság indokolásból ellenőrizhető, továbbá egyértelműen beazonosítható, hogy a törvényszék hogyan jutott el a vádlottak bűnösségére levont végkövetkeztetéséhez.

[50] A megalapozott tényállásból az elsőfokú bíróság tehát okszerűen vont következtetést a vádlottak bűnösségére és a Kúria több határozatával alátámasztva, hibamentes érveléssel mutatta be, hogy mely elkövetési magatartásokkal valósították meg a terhükre rótt bűncselekmények valamennyi törvényi tényállási elemét. A megfelelő törvényhelyekre hivatkozással a csalás büntette esetében törvényesen állapította meg, hogy kísérleti szakban maradt, a társtettesi elkövetést, valamint a hamis magánokirat felhasználása vétségére vonatkozólag a folytatólagos elkövetést.

[51] A joghátrány megválasztása körében az elsőfokú bíróság a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56. BK véleményben írtakat szem előtt tartva hibamentesen vette számba az I.r. és II.r. vádlott terhére és javára szóló alanyi és tárgyi bűnösségi körülményeket, azonban ítélete 56. oldalának közepén tévesen hivatkozott a vádlottak büntetett előéletére, mert a jelen eljárás tárgyát képező bűncselekmények elkövetése előtt kizárólag Terhelt2 II.r. vádlottat ítélték el jogerősen, Terhelt1 I.r. vádlott az elkövetéskor még büntetlen előéletű volt.

[52] Az elkövetés óta eltelt időtartammal kapcsolatban – az Alkotmánybíróság 2/2017. (II.10.) AB határozatában írtakra is figyelemmel – a másodfokú bíróság kiemeli, hogy az időmúlás az enyhítő körülmények sorába tartozik, a cselekmény elkövetése és a jogerős elbírálás közötti időt jelöli. Ehhez képest a büntetőeljárás elhúzódása a büntetés mértékét nevesítetten, kompenzációs jelleggel csökkentő enyhítő körülmény, amely tartam a terhelttel szembeni megalapozott gyanú közlésétől a jogerős elbírálásig tart (ÍH 2023. 51.).

[53] A hosszabb idő eltelte az időszerű büntetés hatékonyságának a sérelmét jelenti. Az 56. BK vélemény III./10. pontja értelmében minél súlyosabb a bűncselekmény, annál hosszabb az az idő, amely enyhítőként értékelhető, ezért az I.r. és II.r. vádlott esetében csak csekély súllyal vehető enyhítő körülményként figyelembe.

[54] A Kúria legutóbb a 2021. évi 68. számon közzétett eseti döntésében foglalkozott a büntetés céljának kérdésével, melynek során kifejtette, hogy a Btk. 79. §-ában írtak szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A büntetés kétségtelen joghátrány, a büntetés kiszabása ekként joghátrány okozása, vagyis az elkövetőre vonatkozó rosszallás megtestesítése. Az elkövetett bűncselekmény viszont nyilvánvalóan szintén rosszat jelent. Ehhez képest a büntetés lényege – hagyományosan – a rosszra (a bűnre) adott olyan válasz, amiben testet ölt az elkövetőre vonatkozó, az elkövető számára rossz, azaz joghátrány (szabadságelvonnás, jogkorlátozás stb.) okozása. A büntetés alakilag mindig megtorlás, vagyis az elkövető által elkövetett büntettnak megfelelő, arányos joghátránnyal való viszonzása. A büntetés lényege, tartalma pedig egyfelől fenytetés, azaz az elkövető számára nehézséggel sújtás, másfelől a bűnhódés lehetőségének elindítása. Ahhoz, hogy egy büntetés elérje célját általában elegendő, hogy a büntetés okozta rossz nagyobb legyen, mint a bűnből következő jó, és a rossznak túlsúlya alapján kell kiróni a büntetést és közömbössé tenni azt az előnyt, amelyet egy adott bűncselekmény elkövetése az elkövető számára jelentene.

[55] Az ítéltábla rögzíti továbbá, hogy a büntetésnek meg kell felelnie a generális és a speciális prevenció követelményének, mind a társadalom többi tagját, mind a tettetett vissza kell tartania újabb bűncselekmény elkövetésétől. Ezáltal tehát alkalmasnak kell lennie a bűnözés befolyásolására, amelynek egyik eszköze az individualizáció, vagyis a büntetés lehetőleg személyre szabott, egyéniesített volta.

[56] Az elsőfokú bíróság az enyhítő és súlyosító körülményeket súlyuknak megfelelően értékelte, amikor úgy ítélte meg, hogy a vádlottakkal szemben a vagyon elleni bűncselekmény kiemelt tárgyi súlyára, valamint a fokozatosság elvére is figyelemmel hosszabb, azonban a büntetési tételkeret alsó határához közelebbi tartamú szabadságvesztés büntetés kiszabása indokolt.

[57] A törvényszék által meghatározott szabadságvesztés tartama arányban áll a vádlottak személyében és cselekményében megnyilvánuló társadalomra veszélyességgel. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy mind az I.r., mind a II.r. vádlottal szemben szükséges, de egyben elégséges 6 év szabadságvesztés kiszabása, így annak enyhítésére nem látott lehetőséget.

[58] Az ítéltábla a szabadságvesztés büntetésre ítélest megalapozó törvényhelyet kiegészíti a

Btk. 33. § (1) bekezdés a) pontjára, a Btk. 34. § I. fordulatára és a Btk. 36. §-ára hivatkozással.

[59] A szabadságvesztés büntetés börtön fokozata, valamint a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó rendelkezés is törvényes, az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette ítéletében, hogy ezen rendelkezések mely törvényi előírásokon alapulnak.

[60] Az elsőfokú bíróság a vádlottak pénzbüntetésre ítélésekor figyelmen kívül hagyta a Btk. 50. § (2) bekezdésében foglaltakat, amelynek értelmében, akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van, pénzbüntetésre is kell ítélni. Az ítéltábla megállapította, hogy a törvényi feltételek egyik vádlott esetében sem állnak fenn maradéktalanul. Tényként rögzíthető a vádlottak határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítéltése, valamint a csalás büntetnének haszonszerzés céljából történt elkövetése, azonban a 2024. október 8. napja óta jogerős szabadságvesztés büntetését töltő I.r. vádlott a kényszerintézkedés okán jövedelemmel nem rendelkezik, továbbá az ismert személyi körülményeiből az is kitűnik, hogy vagyona sincsen. A II.r. vádlott segélyből és a fia támogatásából él, továbbá vagyontalan. Mindezek alapján az ítéltábla megállapította, hogy a pénzbüntetés kötelező kiszabásának a „megfelelő jövedelme vagy vagyona van” törvényi feltétele mindkét vádlott vonatkozásában hiányzik, ezért Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott pénzbüntetésre ítéltését mellőzte.

[61] A másodfokú bíróság a közügyektől eltiltás tartamát megfelelőnek találta, azonban a mellékbüntetés törvényi alapját akként pontosítja, hogy a közügyektől eltiltásra ítéltetés a Btk. 33. § (2) bekezdésén és a Btk. 61. § (1) bekezdésén, továbbá a tartamának meghatározása a Btk. 62. § (1) bekezdésén alapul.

[62] A törvényszék az eljárás alatt felmerült bűnügyi költség teljes összegét nem határozta meg, így nem észlelte, hogy az általa meghatározott részösszegek nem fedik le az elsőfokú ítélet meghozataláig keletkezett valamennyi bűnügyi költséget, ezért a másodfokú bíróság szükségesnek tartja rögzíteni, hogy a Be. 145. §-ában foglaltakra figyelemmel az elsőfokú eljárás lezárásáig 1.061.420 forint bűnügyi költség merült fel.

[63] A bűnösnek kimondott vádlottak vonatkozásában a kirendelt védői díjak és a II.r. vádlottat érintő orvosszakértői díjak összegét (I.r. vádlottnál összesen 246.942 forint, II.r. vádlottnál összesen 633.066 forint), a tanú útiköltségét (5.660:2=2.830 forint), továbbá a váltó vonatkozásában elkészült igazságügyi szakértői vélemény díját (175.752:2=87.876 forint) vádlottakként el lehetett különíteni. A fellebbviteli főügyészség álláspontjával ellentétben az ítéltábla megítélése szerint a vádlottak társtettesi elkövetésére és az ügyben betöltött szerepükre, illetve cselekvőségükre tekintettel a hivatkozott útiköltség és szakértői díj összegének megfizetésére a Be. 574. § (4) bekezdése alapján fele-fele arányban lehetett őket kötelezni, az egyetemleges megfizetésre kötelezés indokolatlan lenne. Az ítéltábla észlelte, hogy az I.r. vádlottat terhelő bűnügyi költség összege számítási hiba miatt tévesen került meghatározásra, ezért azt 337.648 forintra helyesbítette. A bűnügyi költségnek a II.r. vádlottat terhelő részét a törvényszék pontosan határozta meg.

[64] A 2024. április 26. és 2024. június 12. napjára kitűzött tárgyalás megtartása akadályba ütközött, azokat az elsőfokú bíróság elhalasztotta (42. és 46. sorszámú törvényszéki tárgyalási jegyzőkönyv), ezért az ítéltábla e tárgyalási napok feltüntetését az elsőfokú ítélet bevezető részéből mellőzte.

[65] Az ítéltábla a nyomozati iratok 603. oldala alapján megállapította, hogy Terhelt I.r. vádlott vonatkozásában az elsőfokú ítélet rendelkező részében feltüntetett személyazonosító okmány érvényessége 2024. szeptember 1. napján lejárt, ezért a személyazonosító igazolvány számának feltüntetését mellőzte.

[66] Az elsőfokú bíróság ítéletének egyéb rendelkezései törvényesek voltak.

[67] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Fővárosi Törvényszék ítéletét a Be. 599. § (1) bekezdése alapján megtartott nyilvános ülésen, a Be. 606. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, míg egyéb rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[68] A másodfokú eljárásban a vádlottak kirendelt védőinek díjával felmerült bűnügyi költség megállapításáról és viseléséről a Be. 613. § (1) bekezdése értelmében a Be. 574. § (1) és (4) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2025. év június hó 3. napján

Dr. Rédei Géza s.k.
a tanács elnöke

Dr. Patassy Bence s.k.
előadó bíró

Dr. Kováts Katalin s.k.
bíró

A Fővárosi Törvényszék 23.B.31/2023/70. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.373/2025/22. számú ítéletében írt változtatásokkal Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában 2025. év június hó 3. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2025. év június hó 3. napján

Dr. Rédei Géza s.k.
a tanács elnöke